

YASHIL

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№3

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB[®]
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

OpenAIRE

ROAD

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

BASE

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

Crossref

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2026

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 2026-yil, mart.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukurimova Dinara Rustamxanovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirathbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhriddinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoirazimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

RAQAMLI IQTISODIYOTDA TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI FAOLIYATINING IQTISODIY XAVFSIZLIGIGA TA'SIR ETUVCHI TIZIMLASHTIRILGAN TAHDIDLAR.....	40
Qodirov Tuyg'un Uzoqovich, Nabiyev Bexzod Shavkatovich	
SANOAT TARMOQLARINI RIVOJLANTIRISHDA INNOVATSIYA VA TEKNOLOGIK MODERNIZATSIYANING O'RNI	44
Boboqulov Sanjar Bahromqulovich	
YASHIRIN IQTISODIYOTNI BAHOLASHNING USLUBIYOTI VA UNING SOLIQ TIZIMIDA QO'LLANILISHI	49
To'xtabayev Oybek Odilovich	
YASHIRIN IQTISODIYOTNI QISQARTIRISHDA RAQAMLI TEKNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH BO'YICHA ILG'OR XORIJIY Tajribalar.....	56
Ismailov Bobir Salomovich	
TIJORAT BANKLARI INVESTITSIYA FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHNING ILMIY-NAZARIY JIHATLARI	62
Yangiboyev F.B.	
MINTAQAVIY IQTISODIY SALOHİYATDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASH.....	68
Turayev Og'abek Kaxramonovich	
XORIJIY MAMLAKATLARDA TO'QIMACHILIK KLASSTERLARINI RIVOJLANTIRISH Tajribasi.....	75
Yusupova Feruza Yo'ldoshevna	
BANK XIZMATLARI SIFATINI BOSHQARISHNING INTEGRATSION VA ADAPTIV MODEL.....	83
Ibroximov Ilxomjon Shavkatjon o'g'li	
QURILISH TASHKILOTLARI FAOLIYATINING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI EKONOMETRIK MODELLAR ASOSIDA BAHOLASH	89
Qidirniyazov Ajiniyaz Sherniyazovich	
ICHKI NAZORAT VA KORPORATIV BOSHQARUV TIZIMIDAGI XAVFLARNI BOSHQARISH	94
Islamova Nargiza Mirzaxidovna	
TURIZMNING MINTAQADA IQTISODIY RIVOJLANISHIGA TA'SIRI	104
Rasulova Muxabbat Teshabayevna, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	
O'ZBEKISTONDA INVESTITSİYALARNI JALB QILISH ORQALI INVESTITSION JOZIBADORLIKNI OSHIRISHNING HOZIRGI KUNDAGI HOLATI TAHLILI	111
Begamov S.X.	
RETHINKING JOB CREATION: ONTOLOGICAL AND EPISTEMOLOGICAL FOUNDATIONS OF MACROECONOMIC EMPLOYMENT ANALYSIS.....	116
Zakhidov Azizbek Rustamovich	
HUDUDIY TURIZM KLASSTERLARINI SHAKLLANTIRISH VA ULARNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	125
Ro'zimova Xusnora Mirzobek qizi	
SUG'URTACHILIK VA O'ZBEKISTONDA SUG'URTA SEKTORINING HOLATI.....	129
O'runboyeva Sotima Alisher qizi	
GO'SHT VA GO'SHT MAHSULOTLARINI SANOAT USULIDA QAYTA ISHLASHDA XORIJIY MAMLAKATLAR Tajribalari.....	134
Kaydarova Sitara Suranbay qizi	
KORXONALAR QIYMATINI BAHOLASH VA BOZOR BAHOSINI SHAKLLANTIRISH METODOLOGIYASI.....	139
Abduraxmanov Sherzodbek Ravshanovich	
YASHIL IQTISODIYOT: EKOLOGIK BARQARORLIK VA IQTISODIY SAMARADORLIK UYG'UNLIGI.....	145
Jamalidinova Asalxon Saliyevna	
2025-YILDA O'ZBEKISTON UCHUN ENG YAXSHI 10 TA TRANSPORT TEKNOLOGIYALARI VA INNOVATSIYALARI	151
Mamasaliyeva Mukaddas Ibadullayevna, Beketov Timur Kazakbayevich	

MAHSULOT TANNARXINI ANIQLASHNING INTEGRATSIYALASHGAN YONDASHUVLARI: AN'ANAVIY VA ZAMONAVIY TIZIMLAR QIYOSIY TAHLILI	155
Tulyaganov Abdumalik Abdiraximovich	
ИННОВАЦИОННО-ИНВЕСТИЦИОННАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ В НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКЕ: ИНТЕРПРЕТАЦИЯ ТЕОРЕТИЧЕСКИХ ПОДХОДОВ	163
Хайдарова Ёркиной Аскар кизи	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA INNOVATSION TADBIRKORLIKNI QO'LLAB-QUVVATLASHNING FISKAL VA INSTITUTSIONAL MEKANIZMLARI	170
Mamatova Nodira Mirzavaliyevna	
ЗЕЛЕНАЯ ЭКОНОМИКА И УСТОЙЧИВЫЕ ИНВЕСТИЦИИ: ФОРМИРОВАНИЕ ИНВЕСТИЦИОННОЙ МОДЕЛИ ПЕРЕХОДА ТЕПЛИЧНЫХ ХОЗЯЙСТВ ТАШКЕНТСКОЙ АГЛОМЕРАЦИИ НА СОЛНЕЧНЫЕ СИСТЕМЫ ЭНЕРГОСНАБЖЕНИЯ	178
Срождидинова Зарина Хайриддиновна, Абдувалиева Зилола Абдуллаевна	
MAMLAKATIMIZDA QISHLOQ HUDUDLARIDA XIZMATLAR SOHASINI RIVOJLANTIRISHNING AHAMIYATI	186
Yuldashova Nilufar Ziyabayevna	
RIVOJLANISHDA RAQOBAT EMAS, BALKI HAMKORLIKNING USTUVORLIGI: NAZARIY VA AMALIY TAHLIL	190
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich	
IJTIMOY HIMOYA QAMROVINI KENGAYTIRISH MEKANIZMLARI VA "QAMRAB OLINMAGAN O'RTA QATLAM" MUAMMOSI	196
Bafoev Farrux Jo'raqulovich	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR YORDAMIDA EKOLOGIK BOSHQARUVNI TAKOMILLASHTIRISH	202
Shanazarova Gulyoraxon Baxtiyarovna	
O'ZBEKISTON STARTAP EKOTIZIMIDA INVESTITSIYA JALB QILISH JARAYONINING INSTITUTSIONAL MUAMMOLARI VA ULARNI BARTARAF ETISH MEKANIZMLARI	208
Xoliqova Xurshidaxon Xayotjon qizi	
INNOVATSION IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH SHAROITIDA STARTAP EKOTIZIMINI SHAKLLANTIRISHNING NAZARIY JIHATLARI	214
Usmanov Gafurjon Shavkatovich	
QURILISHDA ISHLAB CHIQRISH VA SIFATNI BOSHQARISH TIZIMLARINING RIVOJLANISHI	220
Buriyev Xakim Toshimovich, Usmanov Ilxom Achilovich	
O'ZBEKISTONDA INVESTITSION MUHITNI TAKOMILLASHTIRISHNING STRATEGIYALARI	225
Xolov Sherali Axrorboyevich	
2010-2024-YILLARDA O'ZBEKISTONDA TO'QIMACHILIKNI INVESTITSIYALASHNING EKONOMETRIK TAHLILI	229
Ashurov Shuhratbek Quadrat o'g'li	
TIJORAT BANKLARI MOLIVAVIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHNING ZAMONAVIY USULLARI	233
Sherbekova Kamola Norbekovna	
AHOLI MOLIVAVIY SAVODXONLIGI DARAJASI VA UNI BAHOLASHNING ILMIY-USLUBIY ASOSLARI	243
Abduvoxidov Akmal Abdulazizovich	
MARKAZIY BANK KURS SIYOSATI SAMARADORLIGINI OSHIRISH USULLARI	249
Saydullayev Nodirbek Narzullaevich	
O'ZBEKISTON MINTAQALARIDA BARQAROR TURIZMNI RIVOJLANTIRISH SALOHİYATI VA MUAMMOLARI	258
Raupov Shuxrat Soyibovich	
ЭКОТУРИЗМ В УЗБЕКИСТАНЕ: СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ	264
Абидова Дилфуза Игамбердиевна, Рахматуллаева Зулайхо Хасан кизи	
DIGITAL ECONOMY AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE: BUSINESS CHANGE IN THE REGIONS	270
Abdullayev Muzaffar Abdujabbarovich	

QISHLOQ XO'JALIK MAHSULOTLARINI QAYTA ISHLASHDA IOT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH.....	273
Mirzaev Dilshod Artikovich	
ПРАКТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ПРИМЕНЕНИЯ МЕХАНИЗМОВ ФИНАНСИРОВАНИЯ СТАРТАП-ПРОЕКТОВ В ВУЗАХ УЗБЕКИСТАНА	279
Касимова Наргиза Сабитджановна	
YASHIL IQTISODIYOTNING NAZARIY ASOSLARI VA UNGA ILMIY YONDASHUVLAR.....	284
Ismoyilova Mahliyo Oybek qizi	
BOSHQARUVDA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR (OLIIY TA'LIM MISOLIDA).....	289
Karievva Gulnora Abdullayevna, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	
TIJORAT BANKLARIDA KORPORATIV MIJOZLARGA XIZMAT KO'RSATISHNING AMALDAGI HOLATI VA ASOSIY TENDENSIYALARI.....	295
Qurbonov Odilbek Ro'zmatovich	
O'ZBEKISTONDA SPORT FEDERATSIYALARI VA ASSOTSIATSIYALARINI SAMARALI BOSHQARISH TIZIMINI MODERNIZATSIYA QILISH YO'LLARI	302
Umed Farmonkulovich Radjabov	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARI FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISHGA QARATILGAN IQTISODIY MEKANIZMNI TAKOMILLASHTIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI VA ULARNING AMALIY AHAMIYATI	307
Mullayeva Mexrangiz Axtam qizi	
KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY MUAMMOLARI VA ULARNI BARTARAF ETISH YO'LLARI (NAMANGAN VILOYATI MISOLIDA)	313
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Muradova Nazira Raximjanovna	
RAQAMLI MARKETING VA ONLAYN PLATFORMALAR ORQALI EKOTURISTIK MAJMUALARNI OMMALASHTIRISH TRENDI	318
Xolmatova Parvina Asliddin qizi	
O'ZBEKISTONDA SOLIQ MA'MURCHILIGI STRATEGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI VA ULARNI YECHIMLAR	323
Normurzayev Umid Xolmurzayevich	
РАЗВИТИЕ ДИСТАНЦИОННОГО БАНКОВСКОГО ОБСЛУЖИВАНИЯ В ХОРЕЗМСКОЙ ОБЛАСТИ НА ОСНОВЕ ТЕХНОЛОГИЙ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА КАК ФАКТОР РЕГИОНАЛЬНОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА.....	327
Бахтиёров Худайберган Хамдам угли	
MAHALLIY BUDJETLARDA TRANSFERTLARGA QARAMLIK DARAJASINI BAHOLASH (XORAZM VILOYATI MISOLIDA)	335
Xudoyqulov Hamidjon Abdullayevich	
QORAQALPOG'ISTON QISHLOQ XO'JALIGIDA RESURSLARDAN SAMARALI FOYDALANISHNI BOSHQARISHNING INNOVATSION YONDASHUVLARI.....	342
Tajibaev Berdax Asqarbay uli	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA INNOVATSION JARAYONLARNI JADALLASHTIRISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	347
Ashurova Maftuna Ortiq qizi	
STRATEGIC DIRECTIONS FOR INCREASING CAPITAL EFFICIENCY OF COMMERCIAL BANKS: DIGITALIZATION AND RISK MANAGEMENT INTEGRATION	352
Sadullaeva Mokhinur Aziz kizi	
TECHNOLOGY MANAGEMENT AND SME INTERNATIONALIZATION: A SYSTEMATIC LITERATURE REVIEW	358
Abduxafizova Madinabonu Mirabbos qizi	
TA'LIM SIFATINI BAHOLASH MEZONLARINI SHAKLLANTIRISH USULLARI.....	363
Mamadiyarov Zokir Toshtemirovich	
SMART UNIVERSITET KONSEPSIYASI ASOSIDA REYTING VA RAQOBATBARDOSHLIKNI INTEGRAL BOSHQARISH	371
Xudoyqulov Husen Ahadovich	

BUXGALTERIYA HISOBINING MILLIY VA XALQARO STANDARTLARI ASOSIDA MOLIVAVIY HISOBOT 1-SHAKLINING QIYOSIY TAHLILI	379
Shodiyev Murodjon Bakirovich	
SUG'URTA BOZORINING RAQAMLI RIVOJLANISHIDA NAZARIY QARASHLAR	384
G'oziyeva Aziza Abdusalomovna	
MINTAQAVIY IQTISODIY RIVOJLANISHDA INNOVATSION LOYIHALAR SAMARADORLIGINI BAHOLASH USULLARI	389
Xamrayev Quvvat Iskandarovich	
MAHALLIY BUDJETLAR DAROMADLARINI SHAKLLANTIRISHNING IQTISODIY AHAMIYATI	397
P.SH.Usmonov	
СРАВНИТЕЛЬНАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА МЕТОДОВ ИНВЕСТИЦИОННОГО АНАЛИЗА ДЛЯ ОЦЕНКИ ДОХОДНОСТИ АКЦИЙ УЗБЕКСКИХ ЭМИТЕНТОВ.....	401
Ирмухамедова Муслима Дилшодовна	
KORXONA VA TASHKILOTLARDA INSON KAPITALIDAN SAMARALI FOYDALANISHDA KORPORATIV MADANIYAT, AXLOQIY-RUHIY VA MA'NAVIY MUHITNING O'RNI	407
Suyunov Dilmurod Xolmurodovich, Qodirov Tuyg'un Uzoqovich	
ELEKTRON PULLARNING MOHIYATI VA ULARNING MILLIY TO'LOV TIZIMIDAGI ROLI.....	416
Toshniyozov Sherali Kamoliddinovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA UY XO'JALIKLARINING TADBIRKORLIK FAOLIYATINI KENGAYTIRISH.....	423
Eshbaeva Shahnoza Faxriddinovna	
APPLICATION OF EXTREME MODELS IN ASSESSING THE ECONOMIC POTENTIAL OF AN ENTERPRISE	428
Musayeva Shoira Azimovna	
SOLIQ MA'MURCHILIGIDA XORIJIY Tajriba Hamda Uni O'zbekistonda QO'LLASH SAMARADORLIGI.....	435
Bozorova Ozoda Raximovna	
DAVLAT FUQAROLIK XIZMATI IMIJINI OSHIRISHDAGI MUAMMOLARNI HAL ETISHDA XORIJIY DAVLATLAR TAJRIBASI: QIYOSIY TAHLIL.....	439
Bekmurodov Navruz Ergashevich	
TA'LIM XIZMATLARI SOHASIDA YARATILGAN YALPI QO'SHILGAN QIYMAT DINAMIKASI VA UNI BOSHQARISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	449
O'rinov Komiljon Kozimovich	
BARQAROR RIVOJLANISHNI TA'MINLASHNING MINTAQAVIY OMILLARI.....	453
Salomat Norova	
QURILISH MATERIALLARI BOZORI VA UNI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI	459
Usubjonov Zaxriddin Vasiliddin o'g'li	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA EKSPORT OPERATSIYALARINI SUG'URTA QILISHNI RIVOJLANTIRISH.....	465
Xalikov R. B.	
BIZNES JARAYONLAR AUTSORSINGINI OPTIMALLASHTIRISH USULLARI TAHLILI	472
Uzaqov Ortik Shaymardanovich	
DAVLAT MOLIVAVIY BOSHQARUVI SAMARADORLIGINING IJTIMOY ADOLATGA TA'SIRINING PEFA VA CEQ METODOLOGIYALARI ORQALI TAHLILI	477
Zokirjonov Muhammadsodiq Ravshanbek o'g'li	
NODAVLAT OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA ICHKI AUDIT XIZMATINI TASHKIL QILISHNING XORIJ TAJRIBASI	485
Turmanqulov Norpo'lat Sa'dullayevich	
MINTAQADA IJTIMOY HIMOYA TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH ORQALI KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISH.....	491
Saparov Ismat Chorshanbiyevich	
MINTAQANI BARQAROR RIVOJLANISHDA EKOLOGIK INNOVATSIYALARNI QO'LLAB-QUVVATLASH YO'NALISHLARI	495
Ismatov Sharofiddin Asatulloevich	

THE ESSENCE OF THE OPTIMAL COST STRATEGY	500
Sodiqov Mirakhror Abbos ugli	
TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA TOG'-KURORT ZONALARINI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY JIHATLARI (CHORVOQ ERKIN TURISTIK ZONASI MISOLIDA)	504
Shomurodova Shahnoza G'ayratovna	
ICHKI AUDIT SIFATI VA SAMARADORLIGI TUSHUNCHALARINING IQTISODIY MAZMUNI HAMDA ULARNING O'ZARO BOG'LIQLIGI	509
Ergashev Olloyor Furqat o'g'li	
QISHLOQ XO'JALIGI KORXONALARI FAOLIYATINI SOLIQQA TORTISH VA UNI HISOBINI YURITISH	517
Abdullayev Abdurauf	
TIJORAT BANKLARINING RISKLARINI BAHOLASHDA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR	522
Kudaybergenova Guzal Kuanishbayevna	
TIJORAT BANKLARIDA KORRUPTSIYAVIY-KOMPLAENS MUAMMOLARI: TAHLIL VA YECHIMLAR	527
Yunusov Baxtiyor Shavkatovich	
MAISHIY XIZMAT KO'RSATISHNING SIFAT NAZORATINI HAMDA TASHKILIY-IQTISODIY MEKANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH	532
Meliyev X.T.	
ОЦЕНКА КАЧЕСТВА СЕРВИСА И ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ТУРИСТИЧЕСКОГО ПОТЕНЦИАЛА БУХАРСКОЙ ОБЛАСТИ НА ОСНОВЕ СОЦИОЛОГИЧЕСКОГО ОПРОСА	541
Усманова Азиза Баходировна	
RAQAMLI BANK XIZMATLARI ORQALI MOLIVAVIY INKLYUZIVLIKNI KENGAYTIRISH	545
Azlarova Mushtariybegim Abror qizi	
QURILISH KORXONALARNI BOSHQARISHDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYALARNING AHAMIYATI	550
Egamon Raxmatillo Mirolimovich, Bobobekov Davron Gafurovich	
FINANCIAL MARKET PARTICIPANTS: A CLASSIFICATION BY ROLE AND RESPONSIBILITY	553
Khotamkulova Madina	
ФОРМИРОВАНИЕ «ТУРИСТИЧЕСКОЙ МАХАЛЛИ» КАК ИНСТИТУЦИОНАЛЬНОГО МЕХАНИЗМА РАЗВИТИЯ ЗЕЛЁНОЙ ЭКОНОМИКИ В СФЕРЕ ГОСТЕВЫХ ДОМОВ УЗБЕКИСТАНА	559
Иргашева Нигина Салохиддиновна	
BANKLARDA KREDIT GAROVI BILAN ISHLASHNING XORIJ ILG'OR TAJRIBASI VA UNDAN O'ZBEKISTON BANKLARI AMALIYOTIDA FOYDALANISH ISTIQBOLLARI	567
Sh. Saidov	
MILLIY UGLEROD SAVDOSI TIZIMINI JORIY ETISH ISTIQBOLLARI VA IQTISODIY SAMARADORLIGI	573
Islamov Shoxzod Shuxrat o'g'li	
THE NECESSITY OF CREATING A BUSINESS ENVIRONMENT AND ITS ROLE AND SIGNIFICANCE IN THE NATIONAL ECONOMY	582
Amanov Davron Ravshan ugli	
SUV RESURLARINI BOSHQARISHDA RAQAMLASHTIRISH SAMARADORLIGI	588
Saidov Muhammadali Hakimovich, Mahammatov Hoshim, Esanbekov Diyorbek	
ТРАНСФОРМАЦИЯ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЁТА БАНКОВ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН В СООТВЕТСТВИИ С МСФО И ПРИНЦИПАМИ ESG	595
Насирдинов Шарифджон Изатуллоевич	
ОЦЕНКА ЭНЕРГЕТИЧЕСКОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ ЭЛЕКТРОБУСА	600
Мухитдинов Акмал Анварович, Касимов Омил Камалович, Саидов Азамат Илхом угли	
XORIJIY TAJRIBALAR ASOSIDA DUKKAKLI DON MAHSULOTLARINI YETISHTIRISHNI DAVLAT TOMONIDAN QO'LLAB-QUVVATLASH YO'NALISHLARI (HINDISTON TAJRIBASI MISOLIDA)	608
Mirsayd Xudaybergenov	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA AHOLINING FAROVONLIGI VA DAROMAD MANBALARINI STATISTIK TAHLILI	612
Mamatkulov Baxtiyor Xalmuradovich	

KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING RAQOBATBARDOSHLIGINI RIVOJLANTIRISH VA BOSHQARUV MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH	618
Muxamedjanova Maxfuza Baxodir qizi	
MOLIYAVIY AKTIVLARINING IQTISODIY MOHIYATI, MAZMUNI HAMDA KLASSIFIKATSIYASI.....	627
Odiljonova Oybachin Fayzullo qizi	
XALQARO MOLIYA INSTITUTLARI ORQALI MAMLAKATIMIZ LOYIHALARINI AMALGA OSHIRISH TARTIBI TAHLILI.....	631
Rasulova Dilduza Valiyevna	
HUDUDNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA IQTISODIY SALOHİYATNING O'RNI	636
Avazbek Xalbekov	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA SABZAVOTCHILIK TARMOG'INING RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI.....	642
Sobir Xasanov	
IMPACT OF REGIONAL INFRASTRUCTURE AND NATURAL RESOURCE UTILIZATION ON THE DEVELOPMENT OF ECOLOGICAL TOURISM (A DISTRICT-LEVEL ANALYSIS OF THE SAMARKAND REGION, UZBEKISTAN)	650
Toyirova Shohista Bobobekovna	
INNOVATION IQTISODIYOT SHAROITIDA OLIY TA'LIM TIZIMINI RIVOJLANTIRISHNING IJTIMOIIY-IQTISODIY OMILLARI	657
Talapova Nargiza Baxriddinovna	
BOZOR BEQARORLIGI SHAROITIDA BANK OBRO'SINI STRATEGIK RESURS SIFATIDA BARQARORLIGINI OSHIRISHNING NAZARIY ASOSLARI.....	661
Yuldasheva Kamola Qosimjonovna, Ziyaeva Muhtasar Mansurdjanovna	
O'ZBEKISTONDA DAVLAT PENSIYA TIZIMINING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI TA'MINLASH MASALALARI	667
Pardayev Farrux Muzaffarovich	
RAQAMLI TRANSFORMASIYA SHAROITIDA MENEJERLARNING RAQAMLI KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH.....	671
Sharipova Zulfiya Shokirjonovna	
FUQAROLAR ISHTIROKIGA ASOSLANGAN TASHABBUSLI BUDJETLASHTIRISH TIZIMI VA UNING IJTIMOIIY-IQTISODIY AHAMIYATI	677
Shukurova Parizod, Soatova Nodira Boboxonovna	
O'ZBEKISTON QISHLOQ HUDUDLARINING BARQAROR RIVOJLANISH YO'NALISHLARIDA QISHLOQ TURIZMI VA EKOTURIZM – ASOSIY USTUVOR YO'NALISHLARI	682
Abduraxmanova Aqida Fayzulla qizi	
KORXONALARDA MOLIYAVIY HISOBOTLARNING SHAFFOFLIGINI TA'MINLASHDA BUXGALTERIYA HISOBINING ROLI.....	691
Alimbay Shamshetov	
BARQAROR IQTISODIY RIVOJLANISHDA YASHIL INVESTITSİYALARINING MOLIYAVIY MEXANIZMLARI	694
Saule Ibragimova	
ANALYSIS OF THE STATE OF ELECTRICITY GENERATION BY WIND POWER PLANTS.....	698
Saidov Mash'al Samadovich	
TRANSFORMING TOURISM EDUCATION IN UZBEKISTAN: AN INSTITUTIONAL ANALYSIS OF PERSONNEL TRAINING SYSTEMS.....	706
Abdullakhujaev Abdukodirkhuja, Ochilova Hilola Farmonovna	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA MOLIYAVIY HISOBOTLAR AUDITINI TAKOMILLASHTIRISH.....	713
Elomonov Dadaxon Ozodullayevich	
MAHALLIY BOSHQARUVDA YETAKCHILIK KONSEPSIYASI ORQALI FAOLIYAT SAMARADORLIGINI OSHIRISH (FARG'ONA VILOYATI MISOLIDA)	718
Siddikov Abdusalom Abdumalikovich	

NEW ECONOMIC PHENOMENA: FINANCING CONSUMPTION AND SAVINGS IN THE TRANSITION TO AN EXPECTATION ECONOMY	724
Isomov Bekmurod Sayfiddinovich	
XIZMAT KO'TSATISH SOHASIDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK YO'NALISHIDA INSTITUTSIONAL O'ZGARISHLARNI AMALGA OSHIRISHNING OBYEKTIV ZARURIYATI	730
Sh.A.Sultonov	
MINTAQALARNING INVESTITSION SALOHİYATINI BAHOLASHNING ZAMONAVIY METODOLOGIK YONDASHUVLARI VA ULARNING IJTIMOİY-IQTISODIY RIVOJLANISHGA TA'SIRI	737
Qobilov Anvar Eshpo'latovich	
KICHIK VA O'RTA BIZNESNI QO'LLAB-QUVVATLASH INFRATUZILMASINI RIVOJLANTIRISH	741
Madraimova Marxamat Raximberganovna	
ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ ЭФФЕКТИВНОГО ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ТУРИСТСКО-РЕКРЕАЦИОННОГО ПОТЕНЦИАЛА РЕГИОНА	748
Усманова Зумрад Исламовна	
TITLE: PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP AS A MECHANISM FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF THE TOURISM SECTOR IN UZBEKISTAN	753
Suxrobbek M. Salayev	
XORAZM VILOYATI TASHQI IQTISODIY FAOLIYATIDAGI TARKIBIY O'ZGARISHLARNI BAHOLASH VA UNI OPTIMALLASHTIRISH ISTIQBOLLARI	761
Urunov Farrux Shanazarovich	
O'ZBEKISTONDA DAVLAT AUDITI TIZIMINING STRATEGIK TRANSFORMATSIYASI: INSTITUTSIONAL ISLOHOTLAR VA RAQAMLI MONITORINGNING STRATEGIK AHAMIYATI	765
Turabov Baxodir To'xtamishovich	

O'ZBEKISTONDA DAVLAT AUDITI TIZIMINING STRATEGIK TRANSFORMATSIYASI: INSTITUTSIONAL ISLOHOTLAR VA RAQAMLI MONITORINGNING STRATEGIK AHAMIYATI

Turabov Baxodir To'xtamishovich

Ichki audit boshqarmasi boshlig'i,
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi,
i.f.d., prof. v.b.

Annotatsiya. Ushbu maqolada O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-yil 18-dekabrdagi PF–252-son Farmoni¹ doirasida davlat auditi va moliyaviy nazorat tizimida amalga oshirilayotgan tub o'zgarishlar tizimli tahlil qilinadi. Tadqiqotda INTOSAI xalqaro standartlarining milliy audit amaliyotiga integratsiyasi, vazirlik va idoralarda yangi joriy etilayotgan “Bosh inspektor” lavozimi hamda masofaviy nazoratda sun'iy intellekt va kosmik monitoring texnologiyalaridan foydalanish istiqbollari ilmiy nuqtayi nazardan ko'rib chiqilgan. Maqolada davlat mablag'lari sarflanishi ustidan nazoratning yangi, shaffof va natijaga yo'naltirilgan arxitekturasini yaratish bo'yicha nazariy takliflar hamda amaliy xulosalar shakllantirilgan.

Kalit so'zlar: davlat auditi, Hisob palatasi, INTOSAI, raqamli monitoring, samaradorlik auditi (performance audit), Bosh inspektor, moliyaviy nazorat, korrupsiyaga qarshi kurash, kosmik monitoring.

Abstract. This article provides a systematic analysis of the fundamental transformations in the state audit and financial control system within the framework of the Decree of the President of the Republic of Uzbekistan No. UP–252, dated December 18, 2025. The study scientifically examines the integration of INTOSAI international standards into national auditing practices, the newly established “Chief Inspector” position within ministries and agencies, and the prospects of utilizing artificial intelligence (AI) and satellite monitoring technologies in remote oversight. The article elaborates on theoretical proposals and practical conclusions aimed at creating a new, transparent, and results-oriented architecture for controlling the expenditure of public funds.

Key words: state audit, Chamber of Accounts, INTOSAI, digital monitoring, performance audit, Chief Inspector, financial control, anti-corruption, satellite monitoring.

Аннотация. В данной статье проводится системный анализ коренных преобразований в системе государственного аудита и финансового контроля в рамках Указа Президента Республики Узбекистан № УП–252 от 18 декабря 2025 года. В исследовании с научной точки зрения рассматриваются вопросы интеграции международных стандартов INTOSAI в национальную аудиторскую практику, введение новой должности «Главного инспектора» в министерствах и ведомствах, а также перспективы использования искусственного интеллекта и технологий космического мониторинга в сфере дистанционного контроля. В статье сформулированы теоретические предложения и практические выводы по созданию новой, прозрачной и ориентированной на результат архитектуры контроля за расходованием государственных средств.

Ключевые слова: государственный аудит, Счётная палата, INTOSAI, цифровой мониторинг, аудит эффективности (performance audit), Главный инспектор, финансовый контроль, борьба с коррупцией, космический мониторинг.

KIRISH

Zamonaviy iqtisodiy munosabatlar sharoitida davlat byudjeti mablag'laridan samarali va maqsadli foydalanish nafaqat iqtisodiy, balki milliy darajadagi muhim va dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi. O'zbekiston Respublikasi ochiqlik va shaffoflik tamoyillariga asoslangan islohotlarning yangi bosqichiga qadam qo'yar ekan, davlat moliyaviy nazorati tizimini ham ushbu zamonaviy talablar asosida izchil takomillashtirish zarurati yuzaga kelmoqda.

¹ O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni, 18.12.2025 yildagi PF-252-son <https://lex.uz/uz/docs/-7926706>

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-yil 18-dekabrda "Davlat auditi va moliyaviy nazorati faoliyatini yanada takomillashtirishga doir qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PF-252-son Farmoni² mazkur yo'nalishdagi muhim strategik hujjatlardan biri hisoblanadi. Ushbu hujjatda moliyaviy nazorat tizimini an'anaviy "aniqlovchi" (detective) yondashuvdan preventiv (oldini oluvchi) hamda samaradorlikka yo'naltirilgan (performance-based) boshqaruv modeliga bosqichma-bosqich o'tkazish vazifalari belgilangan.

Mazkur farmonning ahamiyati shundaki, unda oliy audit organi — Hisob palatasi faoliyatining xalqaro standartlarga mos mustaqilligini ta'minlash, nazorat jarayonlarini keng qamrovli raqamlashtirish hamda soha mutaxassslarining professional salohiyatini yanada rivojlantirish kabi ustuvor yo'nalishlar belgilab berilgan. Shuningdek, farmon bilan joriy etilayotgan yangi institutsional mexanizmlar, jumladan vazirlik va idoralarda "Bosh inspektor" lavozimining tashkil etilishi hamda kosmik monitoring texnologiyalaridan foydalanish davlat nazoratining zamonaviy, texnologik va tizimli modelini shakllantirishga xizmat qiladi.

Ushbu maqolaning asosiy maqsadi — PF-252-son Farmonda³ belgilangan institutsional o'zgarishlarning davlat boshqaruvi samaradorligiga ta'sirini ilmiy asoslash, xalqaro audit standartlari (ISSAI) bilan uyg'unlik darajasini aniqlash hamda amalga oshirilayotgan islohotlarning kutilayotgan ijtimoiy-iqtisodiy natijalarini ilmiy jihatdan tahlil qilishdan iborat.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Davlat auditi tizimini takomillashtirish masalalari xalqaro va milliy ilmiy adabiyotlarda keng yoritilgan. Xususan, O'zbekiston Respublikasida davlat moliyaviy nazorati tizimini modernizatsiya qilishga qaratilgan normativ-huquqiy asoslar Prezidentning PF-252-son Farmonida⁴ o'z aksini topgan bo'lib, unda audit tizimini raqamlashtirish, institutsional islohotlarni amalga oshirish hamda samaradorlik auditini joriy etish kabi ustuvor yo'nalishlar belgilangan.

Xalqaro miqyosda esa davlat auditining metodologik asoslari INTOSAI tomonidan ishlab chiqilgan ISSAI standartlari hamda Mexiko deklaratsiyasi (INTOSAI P-10) orqali belgilab berilgan bo'lib, ular oliy audit organlarining mustaqilligi va audit faoliyatining shaffofligini ta'minlashga qaratilgan. Shuningdek, World Bank tomonidan ishlab chiqilgan PEFA baholash tizimi davlat moliyasini boshqarish samaradorligini baholashning muhim mezonlaridan biri hisoblanadi. Ilmiy adabiyotlarda davlat auditi tizimining raqamlashtirilishi, sun'iy intellekt va masofaviy monitoring texnologiyalarini joriy etish orqali nazorat mexanizmlarini takomillashtirish masalalariga alohida e'tibor qaratilmoqda. Natijada davlat auditi tizimi samaradorligi va shaffofligini oshirish bo'yicha yangi ilmiy yondashuvlar shakllanmoqda.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqotning metodologik asosi sifatida tizimli yondashuv (systematic approach) va qiyosiy-huquqiy tahlil (comparative legal analysis) metodlari tanlab olindi. PF-252-son Farmon doirasida amalga oshirilayotgan islohotlarni baholash maqsadida quyidagi ilmiy usullardan foydalanildi:

1. Xalqaro standartlar bilan qiyoslash (benchmarking).

O'zbekiston Respublikasida shakllanayotgan yangi audit arxitekturasini Oliy audit organlarining xalqaro tashkiloti — INTOSAI tomonidan qabul qilingan ISSAI (International Standards of Supreme Audit Institutions) standartlari bilan qiyosiy tahlil qilindi. Xususan, Mexiko deklaratsiyasi (INTOSAI P-10)da belgilangan audit mustaqilligi tamoyillari Farmonda nazarda tutilgan Hisob palatasini tashqi xalqaro baholashdan o'tkazish talablari bilan o'zaro bog'liqlikda o'rganildi.

2. Induktiv va deduktiv mantiq usullari.

Deduktiv yondashuv orqali davlat auditi tizimidagi umumiy strategik maqsadlardan — korrupsiyaga qarshi kurashni kuchaytirish, shaffoflikni oshirish va moliyaviy intizomni mustahkamlash kabi vazifalardan — aniq institutsional mexanizmlarga, jumladan vazirlik va idoralarda "Bosh inspektor" lavozimini joriy etish hamda kosmik monitoring texnologiyalaridan foydalanishga o'tish jarayoni tahlil qilindi. Induktiv yondashuv esa ayrim sohalarida, masalan yo'l qurilishi tizimida qo'llanilayotgan raqamli nazorat tajribalarining umumiy iqtisodiy samaradorlikka ta'sirini umumlashtirish imkonini berdi.

3. Institutsional tahlil.

Davlat boshqaruvi tizimida shakllanayotgan yangi subyektlar — "Bosh inspektor" instituti hamda "Davlat auditi oliy maktabi"ning o'rni, ularning boshqa davlat organlari bilan o'zaro hamkorlik mexanizmlari institutsional iyerarxiya nuqtayi nazaridan tahlil qilindi. Ushbu yondashuv nazorat organlari faoliyatining mustaqilligi, samaradorligi hamda boshqaruv tizimidagi muvofiqlik darajasini ilmiy jihatdan baholash imkonini berdi.

2 O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni, 18.12.2025 yildagi PF-252-son <https://lex.uz/uz/docs/-7926706>

3 O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni, 18.12.2025 yildagi PF-252-son <https://lex.uz/uz/docs/-7926706>

4 O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni, 18.12.2025 yildagi PF-252-son <https://lex.uz/uz/docs/-7926706>

4. Raqamli transformatsiyani modellashtirish.

Farmonda nazarda tutilgan “masofaviy audit” tizimi hamda sun’iy intellekt elementlarini qo’llash imkoniyatlari ma’lumotlar bazalarini integratsiyalash modeli (data integration model) asosida o’rganildi. Tadqiqotda inson omilining kamayishi darajasi raqamli monitoring samaradorligini baholovchi muhim ko’rsatkichlardan biri — KPI (Key Performance Indicators) sifatida talqin qilindi.

5. Normativ-huquqiy hujjatlarni qiyosiy tahlil qilish.

PF–252-son Farmon⁵ qoidalari amaldagi “Davlat auditi to’g’risida”gi Qonun hamda sohaga oid boshqa normativ-huquqiy hujjatlar bilan o’zaro uyg’unlik nuqtayi nazaridan tahlil qilindi. Shuningdek, mazkur hujjatning audit tizimini takomillashtirish, huquqiy mexanizmlarni yanada rivojlantirish hamda qonunchilik bazasini mustahkamlashdagi ahamiyati ilmiy jihatdan baholandi.

Ushbu metodologik yondashuvlar tadqiqot natijalarining xolisligi (objectivity) va ilmiy asoslanganligini ta’minlashga xizmat qiladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Farmon matni hamda unga ilova qilingan “Yo’l xaritasi” tahlili shuni ko’rsatadiki, O’zbekistonda davlat auditi tizimi endilikda to’rtta strategik ustun asosida bosqichma-bosqich qayta shakllanmoqda.

3.1. Oliy audit organining xalqaro tan olinishi va “Peer Review” amaliyoti

Farmonning muhim yangiliklaridan biri — Hisob palatasi faoliyatini har besh yilda kamida bir marta INTOSAI (Oliy audit organlarining xalqaro tashkiloti) metodologiyasi asosida xalqaro tashqi baholashdan o’tkazish tartibining joriy etilishidir.

Ilmiy nuqtayi nazardan, ushbu jarayon “auditning auditi” mexanizmi sifatida talqin qilinadi. Mazkur yondashuv quyidagi natijalarga xizmat qiladi:

- milliy audit metodologiyasining xalqaro ISSAI standartlariga muvofiqligini tasdiqlash;
- davlat mablag’lari sarfi ustidan nazorat qiluvchi organing siyosiy va funksional mustaqilligini xalqaro hamjamiyat oldida namoyon etish;
- O’zbekiston Respublikasining xalqaro investitsiyaviy jozibadorligini oshirish hamda davlat moliya boshqaruvi (PEFA) reytinglaridagi o’rnini yanada mustahkamlash.

3.2. “Bosh inspektor” instituti: nazoratning vertikal va preventiv modeli

2026-yil 1-apreldan boshlab joriy etilishi nazarda tutilgan “Bosh inspektor” lavozimi davlat boshqaruvi tizimida samarali moliyaviy nazoratni ta’minlashga qaratilgan muhim institutsional mexanizm sifatida baholanadi.

Mazkur institutning asosiy xususiyatlari quyidagilardan iborat:

- Bevosita bo’ysunuv. Bosh inspektor vazirlik yoki idora tarkibida faoliyat yuritisa-da, u ma’muriy va intizomiy jihatdan Hisob palatasiga hisobdor bo’ladi.
- Ex-ante nazorat. Mablag’lar sarflanishi jarayonida, ya’ni to’lov amalga oshirilishidan oldin xavflarni aniqlash va ularning oldini olish imkoniyati yaratiladi.
- Eksperiment muddati. Tizim 2030-yil 1-yanvargacha tajriba tariqasida joriy etilib, uning samaradorligi doimiy monitoring asosida baholab boriladi.

3.3. Texnologik transformatsiya: kosmik monitoring va sun’iy intellekt

PF–252-son Farmon davlat auditini zamonaviy raqamli audit (Digital audit) bosqichiga olib chiqishga xizmat qilmoqda. Tadqiqot natijalari ushbu jarayon quyidagi texnologik imkoniyatlar orqali amalga oshirilayotganini ko’rsatadi:

- Masofaviy nazorat. 2026-yildan boshlab avtomobil yo’llari qurilishi hamda suv xo’jaligi obyektlarida bajarilgan ish hajmlari kosmik tasvirlar va dron texnologiyalari yordamida tahlil qilinadi. Bu esa obyektga bormasdan turib bajarilgan ishlarning haqiqiylikini baholash imkonini beradi.
- Sun’iy intellekt va Big Data. Davlat xaridlari hamda byudjet tranzaksiyalari yagona elektron platformaga integratsiya qilinadi. Sun’iy intellekt algoritmlari potensial xavfli yoki shubhali operatsiyalarni aniqlash orqali nazorat samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

3.4. Institutsional kadrlar zaxirasi: Davlat auditi oliy maktabi

Audit tizimi samaradorligini oshirishda inson kapitali muhim ahamiyat kasb etadi. Shu munosabat bilan Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti huzurida Davlat auditi oliy maktabining tashkil etilishi kadrlar tayyorlashning uzluksiz tizimini shakllantirishga xizmat qiladi.

Mazkur tizim quyidagi yo’nalishlarni qamrab oladi:

- Xalqaro ta’lim dasturlari. O’quv jarayoniga dunyoning yetakchi Top–300 universitetlari tajribasiga asoslangan o’quv dasturlarini tatbiq etish;

5 O’zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni, 18.12.2025 yildagi PF-252-son <https://lex.uz/uz/docs/-7926706>

• Xalqaro sertifikatlash. Bitiruvchilarning nafaqat milliy, balki ACCA hamda CIA (Certified Internal Auditor) kabi xalqaro professional sertifikatlarga ega bo'lishi audit tizimining professional darajasini yanada mustahkamlashga xizmat qiladi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PF–252-son Farmoni⁶ bilan joriy etilayotgan o'zgarishlar nafaqat texnik, balki konseptual xarakterga ham ega. Mazkur bo'limda amalga oshirilayotgan islohotlarning ilmiy va amaliy jihatdan muhim bo'lgan asosiy yo'nalishlari tahlil qilinadi.

4.1. Samaradorlik auditi (Performance Audit) va an'anaviy nazorat yondashuvlari

Yaqin yillargacha O'zbekistonda davlat auditi tizimi asosan moliyaviy muvofiqlik auditi (compliance audit) bilan cheklangan bo'lib, mablag'larning hujjatlar asosida to'g'ri sarflanishi asosiy mezon sifatida qaralib kelgan.

PF–252-son Farmon bilan joriy etilayotgan samaradorlik auditi (performance audit) esa davlat moliya boshqaruvida “3E” tamoyili — Economy, Efficiency va Effectivenessni ustuvor mezon sifatida ilgari suradi. Mazkur yondashuv auditorlik faoliyatining mazmunini kengaytirib, nafaqat mablag'larning qonuniy sarflanishini, balki ularning ijtimoiy-iqtisodiy natijadorligini ham baholash imkonini yaratadi.

Masalan, yangi qurilgan maktab binosi qurilishiga ajratilgan mablag'larning nafaqat texnik jihatdan to'g'ri sarflanishi, balki ushbu investitsiya natijasida ta'lim sifati va ijtimoiy samaradorlikning qanchalik oshgani ham tahlil qilinadi. Bunday yondashuv davlat organlari rahbarlarining boshqaruv qarorlaridagi mas'uliyatini yanada kuchaytiradi hamda davlat mablag'laridan foydalanish samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

4.2. “Bosh inspektor” institutining mustaqilligi va institutsional muvozanat

Davlat boshqaruvi tizimida ichki nazorat mexanizmlarining mustaqilligi muhim ilmiy va amaliy masalalardan biri hisoblanadi. PF–252-son Farmon⁷ ushbu masalani institutsional jihatdan takomillashtirish maqsadida “Bosh inspektor” institutini joriy etishni nazarda tutadi.

Mazkur modelga ko'ra, Bosh inspektorlar vazirlik va idoralarda faoliyat yuritsalar-da, ularning ma'muriy va intizomiy bo'ysunuvi bevosita Hisob palatasiga birlashtiriladi. Bu esa nazorat organlari faoliyatining mustaqilligini mustahkamlash hamda manfaatlar muvozanatini ta'minlashga xizmat qiladi.

Shuningdek, Farmonda Bosh inspektorlarning professional faoliyatini yanada samarali tashkil etish maqsadida ularni har uch yilda rotatsiya qilish, shuningdek, ayrim nazorat jarayonlarini masofaviy monitoring orqali kuzatish kabi mexanizmlar ham nazarda tutilgan. Ushbu yondashuv davlat boshqaruvi tizimida shaffoflikni mustahkamlash hamda samarali nazorat muhitini shakllantirishga xizmat qiladi.

4.3. Raqamlashtirishning ijtimoiy-iqtisodiy natijalari

Davlat auditi tizimida kosmik monitoring va sun'iy intellekt texnologiyalarining joriy etilishi nazorat jarayonlarini modernizatsiya qilishning muhim bosqichidir. Raqamli texnologiyalar nazorat jarayonlarida inson omilini kamaytirish bilan birga, tahlilning tezligi va aniqligini oshirish imkonini beradi.

Biroq raqamli tizimlarning samaradorligi, avvalo, ma'lumotlar bazasining to'g'ri shakllantirilishi bilan bevosita bog'liq. Shu nuqtayi nazardan, “GIGO” (Garbage In – Garbage Out) tamoyili, ya'ni kiritilgan ma'lumotlarning sifati yakuniy natijalarga bevosita ta'sir qilishi ilmiy adabiyotlarda keng ta'kidlanadi.

Farmonda 2027-yilga qadar davlat boshqaruvi tizimidagi barcha axborot tizimlarini integratsiya qilish vazifasining belgilanishi aynan ushbu jarayonni samarali tashkil etishga qaratilgan. Masalan, kosmik monitoring yordamida yo'l qurilishi jarayonlarini nazorat qilish nafaqat nazorat ko'lamini kengaytiradi, balki audit jarayoniga sarflanadigan vaqt va tashkiliy xarajatlarni sezilarli darajada optimallashtirish imkonini yaratadi.

4.4. Kadrlar salohiyati: Davlat auditi oliy maktabining roli

Davlat auditi tizimini modernizatsiya qilish jarayonida inson kapitali hal qiluvchi omillardan biri hisoblanadi. Ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, xalqaro audit standartlari — xususan ISSAI — auditorlardan yuqori darajadagi analitik tafakkur, statistik tahlil ko'nikmalari hamda zamonaviy boshqaruv metodologiyalarini talab qiladi.

Shu munosabat bilan Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti huzurida Davlat auditi oliy maktabining tashkil etilishi kadrlar tayyorlash tizimini yangi bosqichga olib chiqadi. Mazkur ta'lim muassasasi xalqaro auditorlik amaliyotini milliy ta'lim tizimi bilan uyg'unlashtirish, shuningdek ACCA va CIA (Certified Internal Auditor) kabi xalqaro professional sertifikatlash dasturlarini o'quv jarayoniga integratsiya qilish orqali yuqori malakali mutaxassislar tayyorlashga xizmat qiladi.

Natijada, mazkur tashabbus O'zbekiston Respublikasining audit sohasidagi ilmiy va amaliy salohiyatini mustahkamlash hamda mamlakatni mintaqaviy auditorlik markazlaridan biriga aylantirish imkoniyatlarini kengaytiradi.

6 O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni, 18.12.2025 yildagi PF-252-son <https://lex.uz/uz/docs/-7926706>

7 O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni, 18.12.2025 yildagi PF-252-son <https://lex.uz/uz/docs/-7926706>

XULOSA VA TAKLIFLAR

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PF–252-son Farmoni⁸ mamlakat iqtisodiyotida shaffoflikni ta'minlash hamda davlat mablag'lari sarfi ustidan nazoratning zamonaviy va samarali modelini shakllantirishga xizmat qilmoqda. O'tkazilgan tizimli tahlillar asosida quyidagi ilmiy xulosalar shakllantirildi:

1. Strategik mustaqillik. Hisob palatasining xalqaro tashqi baholashdan (Peer Review) o'tkazilishi milliy audit tizimining xalqaro miqyosda tan olinishini ta'minlaydi hamda O'zbekiston Respublikasining investitsiyaviy jozibadorligini oshirishga xizmat qiladi.

2. Preventiv yondashuv. Vazirlik va idoralarda "Bosh inspektor" lavozimining joriy etilishi nazorat tizimini "post-faktum" (voqeadan keyingi nazorat) shaklidan "on-line" (jarayon davomida nazorat) mexanizmiga o'tkazishga imkon yaratadi. Bu esa byudjet mablag'laridan foydalanish jarayonida yuzaga kelishi mumkin bo'lgan moliyaviy xatarlarni erta aniqlash hamda mablag'larning maqsadli sarflanishini ta'minlashga xizmat qiladi.

3. Texnologik ustunlik. Kosmik monitoring va sun'iy intellekt texnologiyalarining joriy etilishi audit jarayonlarining raqamlashtirilishini ta'minlab, nazorat mexanizmlarining aniqligi va xolisligini sezilarli darajada oshiradi. Natijada auditorlik tekshiruvlari yanada tezkor va samarali amalga oshiriladi.

Tadqiqot natijalari asosida quyidagi amaliy takliflar ilgari suriladi:

- Ma'lumotlar ochiqlikni kengaytirish. Davlat siri bilan bog'liq bo'lmagan audit hisobotlarini jamoatchilik uchun ochiq elektron platformalarda e'lon qilib borish maqsadga muvofiq. Bu esa jamoatchilik nazorati mexanizmlarini mustahkamlash hamda davlat boshqaruvida shaffoflikni yanada oshirishga xizmat qiladi.

- Sertifikatlash tizimini rivojlantirish. Bosh inspektorlar va davlat auditorlari uchun professional tayyorgarlikni kuchaytirish maqsadida xalqaro (ACCA, CIA) hamda milliy auditorlik sertifikatlarini olish tizimini bosqichma-bosqich keng joriy etish zarur.

- Ekologik audit yo'nalishini rivojlantirish. Kelgusida Farmonda nazarda tutilgan samaradorlik auditi (performance audit) doirasida iqlim o'zgarishi, ekologik barqarorlik hamda yashil iqtisodiyot ko'rsatkichlarini ham byudjet mablag'laridan foydalanish samaradorligini baholash mezonlari sifatida joriy etish maqsadga muvofiq.

Umuman olganda, PF–252-son Farmon⁹ asosida amalga oshirilayotgan institutsional va texnologik islohotlar davlat auditi tizimini yanada takomillashtirish, moliyaviy nazorat samaradorligini oshirish hamda davlat boshqaruvida shaffoflikni mustahkamlashga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-yil 18-dekabrda "Davlat auditi va moliyaviy nazorati faoliyatini yanada takomillashtirishga doir qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PF–252-son Farmoni. O'zbekiston Respublikasi Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi. <https://lex.uz/uz/docs/-7926706>
2. INTOSAI P–10 (Mexico Declaration on SAI Independence). International Organization of Supreme Audit Institutions (INTOSAI) Standards.
3. ISSAI 300: Fundamental Principles of Performance Auditing. International Standards of Supreme Audit Institutions.
4. Shavkat Mirziyoyev. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. – Toshkent: "Tasvir", 2022.
5. "Raqamli audit va moliya nazorati: zamonaviy tendensiyalar" mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya materiallari. – Toshkent, 2025-yil.
6. World Bank. Public Financial Management Assessment (PEFA) Report on Uzbekistan. – Washington, DC, 2025-yil.

8 O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni, 18.12.2025 yildagi PF-252-son <https://lex.uz/uz/docs/-7926706>

9 O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni, 18.12.2025 yildagi PF-252-son <https://lex.uz/uz/docs/-7926706>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2026. № 3

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
